

Nr 47.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1924 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt förslag rörande om- och tillbyggnad av riksbankens fastighet i Karlskrona.

I en till bankoutskottet avlåten, den 21 februari 1924 dagtecknad skrivelse hava fullmäktige i riksbanken hemställt, att utskottet ville hos riksdagen göra framställning om bemyndigande för fullmäktige att för beredande av ökat utrymme åt postkontoret i Karlskrona låta, i huvudsaklig överensstämmelse med ett av professorn E. Lallerstedt uppgjort förslag, genomföra om- och tillbyggnad av riksbankens byggnad i Karlskrona samt verkställa reparation av de utav röta angripna bjälk- och golvlag i bottenvåningen därstädes, allt för en beräknad kostnad av sammanlagt 154,000 kronor.

Till stöd för denna framställning hava fullmäktige anfört följande:

*Fullmäktige
i riksbanken.*

”Uti en i avskrift härvid fogad skrivelse den 23 november 1923 till Konungen har kungl. generalpoststyrelsen framhållit, att de av postkontoret i Karlskrona inom riksbankens byggnad därstädes disponerade lokaler, vilka sedan längre tid varit otillfredsställande, numera på grund av poströrelsens stegring blivit så otillräckliga, att fara föreläge med hänsyn till ej blott posttrafikens behöriga ordnande utan även personalens hälsa, och funne styrelsen med hänsyn härtill åtgärder för åstadkommande av tillräckliga och ändamålsenliga lokaler för postkontoret oundgängligen nödvändiga. Under åberopande härav har generalpoststyrelsen — med överlämnande av ett utav professorn E. Lallerstedt på styrelsens uppdrag upprättat förslag till om- och tillbyggnad av berörda riksbanksbyggnad i syfte att bereda postkontoret därstädes ökat utrymme — hemställt, att Kungl. Maj:t ville utverka, att fullmäktige i riksbanken måtte vidtaga erforderliga åtgärder för genomförande snarast möjligt av det ifrågasatta byggnadsföretaget.

Fullmäktige, som lämnats tillfälle att häröver avgiva utlåtande, hava i skrivelse den 20 december 1923 förklarar, att därest Kungl. Maj:t funne skäl föreligga, att riksbankens ifrågavarande fastighet för det angivna ändamålet utvidgades på sätt generalpoststyrelsen föreslagit, fullmäktige för sin del vore villiga att härom i vederbörlig ordning göra framställning hos innevarande års bankoutskott. Då emellertid post- och telegrafverken för närvarande gemensamt disponerade det ojämförligt största utrymmet inom ifrågavarande fastighet och det med hänsyn härtill måhända kunde anses lämpligt, att densamma mot ersättning till riksbanken överlättes till någotdera av dessa verk, ville fullmäktige bringa till Kungl. Maj:ts kännedom, att fullmäktige för sin del icke hade något att erinra mot en sådan åtgärd.

Kungl. Maj:t har i brev den 7 februari 1924 meddelat, att generalpoststyrelsen och telegrafstyrelsen i gemensamt utlåtande den 11 januari 1924 förklarar sig icke kunna tillstyrka, att äganderätten till riksbanksbyggnaden i Karlskrona överlätes till någotdera av dessa verk, och har Kungl. Maj:t, som för sin del funne behov av förbättrade lokaler för postkontoret i Karlskrona föreligga samt denna lokalfråga kunna på ett för statsverket förmånligt sätt lösas i huvudsaklig överensstämmelse med generalpoststyrelsens förslag i ämnet, överlämnat handlingarna i ärendet till fullmäktige för den åtgärd, vartill fullmäktige kunde finna anledning.

För utvidgning av *telegrafverkets* lokal inom bankens fastighet i Karlskrona har 1918 års riksdag bemyndigat fullmäktige att låta utföra vissa ändringsarbeten inom nämnda fastighet. Dessa arbeten hava under år 1921 blivit slutförda.

Enligt gällande villkor och bestämmelser vid hyresavtal mellan postverket, telegrafverket och riksbanken är beträffande ny- eller tillbyggnad, som kommer att utföras eller som utförts efter ingången av år 1917, bestämt, att den hyresgäst, för vars räkning ny- eller tillbyggnad företagits, skall för den del därav, som av honom tages i anspråk, betala en hyra, beräknad efter sju procent å tillbyggnadskostnaden. Postverket skulle alltså i detta fall få vidkännas en ökad hyreskostnad av 10,780 kronor.”

Generalpoststyrelsen.

Den utav fullmäktige åberopade, den 23 november 1923 avlätna skrivelsen från generalpoststyrelsen är av följande lydelse:

”Postkontoret i Karlskrona, som alltsedan mitten av december månad 1904 är inrymt i riksbankshuset därstädes, disponerar följande lägenheter, nämligen:

I *bottenvåningen* 1 rum för allmänhetens betjäning, 1 rum för avgående och ankommande posters behandling, 1 brevbärarorum och 1 rum för postmästaren samt 2 kassavalv och 2 toaletterum,

i *jordvåningen* 1 rum för tidningsbokföringen, 1 arkivrum och 1 toaletterum.

Dessa lokaler hava sedan lång tid tillbaka visat sig för sitt ändamål otillräckliga och obekväma; klagomål mot desamma hava också tid efter annan framförts från skilda håll.

Redan år 1915 uttalade riksdagens revisorer, att de i riksbanksbyggnaden i Karlskrona inrymda postkontorslokalerna syntes revisorerna mindre tillfredsställande och att särskilt den för allmänheten avsedda expeditionslokalen vore trång och obekväm. Innan sagda anmärkning från riksdagens revisorer framstälts, hade generalpoststyrelsen haft sin uppmärksamhet riktad på frågan, men, då viktigare lokalfrågor väntade på sin lösning, hade generalpoststyrelsen icke blivit i tillfälle att framlägga något förslag i ämnet. Samtidigt med att revisorerna riktade anmärkning mot postkontorslokalerna, hade de jämväl erinran att göra mot såväl telegrafverkets i samma fastighet inrymda lokaler som mot själva riksbanksbyggnaden. I sin berättelse över revisionen av riksbanken hade revisorerna anvisat utvägar till avhjälpande av de anmärkta bristfälligheterna i såväl ena som andra hänseendet.

I anledning av revisorernas ifrågavarande anmärkningar uppdrog 1916 års riksdag åt fullmäktige i riksbanken att låta utreda, huruvida och i vad mån genom om- och tillbyggnad av riksbankens fastighet i Karlskrona erforderliga utrymmen skulle därstädes kunna beredas post- och telegrafverken, samt att efter verkställd utredning inkomma med yttrande och förslag i ärendet. Med skrivelse till bankoutskottet den 23 november 1916 överlämnade riksbanksfull-

mäktige ett av professorn m. m. E. Lallerstedt utarbetat förslag till ifrågasatt om- och tillbyggnad av riksbankshuset, slutande å en kostnadssumma av 243,000 kronor. Då emellertid varken post- eller telegrafverkens behov av ökade lokalutrymmen genom berörda om- och tillbyggnader ansågos bliva för någon längre tid framåt tillgodosett, syntes det såväl riksbanksfullmäktige som bankoutskottet lämpligast att låta med frågans avgörande tills vidare anstå.

I skrivelse i ämnet till bankoutskottet den 17 januari 1918 anmälde riksbanksfullmäktige, att, då telegrafverkets anspråk dåmera kunde tillgodoses utan den större om- och tillbyggnad, som tidigare varit ifrågasatt och varigenom större lokaler skulle kunna beredas även postverket, lokalbehovet för telegrafverkets vidkommande kunde tillfredsställas med viss mindre påbyggnad. I fråga om postverkets lokalbehov anförde fullmäktige, vilka först hade inhämtat generalpoststyrelsens yttrande i ärendet, att större lokal för postkontoret efter endast 3 å 4 år säkerligen måste anordnas antingen genom utvidgning av lokalen eller genom anskaffande av annan lämplig lokal, och att, därest den första utvägen till vinnande av ökat utrymme för postverket måste beträdas, en mindre tillbyggnad å gårdsplanen skulle kunna utföras i huvudsaklig överensstämmelse med 1916 års förslag. I ungefär enahanda riktning uttalade sig bankoutskottet, som hos riksdagen hemställde om anvisande av medel för utvidgning av telegrafverkets lokaler genom en mindre påbyggnad av flygelbyggnaden m. m., vilka medel också av 1918 års riksdag för ändamålet anvisades.

De närmast därpå följande åren strävade generalpoststyrelsen att lösa postkontorets i Karlskrona lokalfråga genom att åt postverket förvärva egen fastighet, vari postkontoret kunde inrymmas; och redan i sitt förslag till utgifter för kapitalökning beträffande postverket för år 1919 hemställde generalpoststyrelsen om anvisande på samma års tilläggsstat av ett reservationsanslag av 125,000 kronor för inköp av tomt för posthusbyggnad i Karlskrona. Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anförde vederbörande departementschef, att, då ytterligare utredning av förevarande fråga syntes böra äga rum samt priset å den till inköp ifrågasatta tomten föreföll ganska högt, generalpoststyrelsens ifrågavarande förslag icke borde framläggas för 1919 års riksdag. Så blev icke heller fallet. I sitt nästföljande förslag till utgifter för kapitalökning, vilket avgavs den 15 oktober 1919, gjorde generalpoststyrelsen framställning om inköp av en annan ur postverkets synpunkt lämplig och välbelägen fastighet. På grund av den då rådande ekonomiska situationen och då behovet av inköp av ifrågavarande tomt icke syntes höra till de mest trängande, ansåg sig vederbörande departementschef ej heller vid detta tillfälle böra ifrågasätta framställning till riksdagen om anvisande av medel för ändamålet. I anslutning härtil blev något förslag i ämnet ej av Kungl. Maj:t framlagt för 1920 års riksdag.

Ehuru postkontorets i Karlskrona lokalförhållanden länge varit minst sagt otillfredsställande och svårigheterna för posttrafikens nöjaktiga ordnande blivit allt större med varje år som gått, har denna lokalfråga sedan dess fått vila i avvaktan på, att verkningarna av kristiden, särskilt inom byggnadsindustrien och på arbetsmarknaden, skulle åtminstone till någon del övervinnas. Generalpoststyrelsen finner det nu icke försvarligt att längre undanskjuta denna lokalfråga, enär postkontorets trångboddhet blivit så stor, att fara föreligger med hänsyn till ej blott posttrafikens behöriga ordnande utan även personalens hälsa. Beträffande posttrafiken och lokalförhållandena vid postkontoret tillåter sig generalpoststyrelsen här nedan återgiva vad styrelsen i sin den 14 januari 1916 till Konungen avgivna skrivelse anført i anledning av riksdagens revisorers förutnämnda anmärkningar.

Postkontoret i Karlskrona inflyttade i riksbanksbyggnaden den 20 december 1904. Rörelsen vid kontoret har sedan dess ökat i högst väsentlig grad. Brevposten har i det närmaste fördubblats. Postanvisningarnas antal har ökat ännu mer. Och korsband, tidningar och paket — den mest skrymmande delen av posten — hava i genomsnitt omkring tredubblats. Med hänsyn till denna ökning, som torde vara betydligt större än man vid tidpunkten för postkontorslokalernas iordningsställande haft anledning att förvänta, är det givet, att lokalerna icke numera kunna fylla berättigade krav.

Såsom revisorererna framhållit, är den för allmänheten avsedda expeditionslokalen trång och obekväm. Och detta gäller särskilt beträffande den del av lokalen, som disponeras av den för allmänhetens betjänande där tjänstgörande postpersonalen. Men härtill kommer, dels att de egentliga expeditionsutrymmena för ankommande och avgående poster äro otillräckliga, dels ock att det icke kunnat anordnas särskilda tjänsterum för, bland andra, kontrollören och tidningsbokföringspersonalen, något som dock är av stort behov påkallat. Med Karlskrona jämförliga postkontor, för vilka under senare tider anskaffats tidsenliga lokaler, hava också erhållit ett betydligt större utrymme än Karlskrona. Av vad sålunda anförts framgår, att frågan om beredande av större lokaler för postkontoret i Karlskrona måste inom den närmaste tiden på ett eller annat sätt finna sin lösning.

Sedan detta skrevs, har poströrelsen än mer ökat, och en fortsatt stegring är av allt att döma att förvänta även framdeles.

Huru poströrelsen utvecklats under den sista 10-årsperioden framgår av efterföljande tablå.

	1913	1922	Ökning
Totaluppbörden (i kronor)	230,254	442,384	92 %
Antalet inlämnade försändelser av alla slag	2,107,650	3,460,047	64 %
Antalet inbetalade postanvisningar	71,458	145,363	103 %
Inbetalade postanvisningsbelopp (i kronor).....	3,762,859	10,229,160	172 %
Antalet inlämnade paket	25,803	40,450	57 %

Då postkontorslokalerna redan år 1913 börjat bliva otillräckliga för sitt ändamål, lära förestående siffror otvetydigt visa nödvändigheten av, att postkontoret med det snaraste erhåller tillräckliga och ändamålsenliga lokaler.

En annan omständighet, som talar för att denna lokalfråga under den närmaste tiden får sin lösning, är, att den nuvarande postkontorslokalen är i oundgängligt behov av en genomgripande reparation; förste provinsialläkaren i Blekinge län har i skrivelse till postmästaren därstädes den 21 juni 1923 funnit en reparation vara redan av hygieniska skäl påkallad. Det måste ur ekonomisk synpunkt anses angeläget, att dessa reparationsarbeten komma till utförande i samband med att postkontoret på ett eller annat sätt får sitt behov av större lokalutrymme tillgodosett, så att icke först dyrbara reparationer vidtagas, vilka möjligen komme att, i händelse av framtida utvidgning av lokalen, bliva utan nytta.

Då det nu för generalpoststyrelsen framstått såsom oundgängligen nödvändigt, att postkontorets i Karlskrona lokalfråga bringas till en lycklig lösning, äro allt fortfarande två vägar framkomliga, av vilka den ena leder till inköp av en bebyggd eller obebyggd fastighet och den andra till en utökning av den nuvarande lokalen genom en tillbyggnad till riksbankshuset. En tredje utväg skulle vara att förhyra andra lokaler för postkontoret, men bristen på för ändamålet tjänliga och välbelägna lägenheter inom samhället utesluter denna möj-

lighet. Ett fastighetsförvärf vore givetvis ur principiell synpunkt den lyckligaste utvägen, då frågan därigenom löstes en gång för alla. För en tillbyggnad tala dock i detta fall och under föreliggande förhållanden så starka skäl, att generalpoststyrelsen icke tvekar att förorda detta alternativ. Det starkaste skälet härvidlag är framför allt, att en utvidgning av den nuvarande lokalen kommer att ställa sig för statsverket ojämförligt mycket billigare än ett fastighetsköp med åtföljande ändrings- eller byggnadsarbeten. Härtill kommer, att det ur flera synpunkter måste befinnas lämpligt, att postverkets lokaler fortfarande äro förlagda inom samma byggnad som telegrafverkets och riksbankens, en synpunkt som bankoutskottet även funnit skäligen understryka i sitt den 18 februari 1916 till riksdagen avlätna utlåtande angående verkställd granskning av riksbankens styrelse och förvaltning.

Under hänsynstagande till nu angivna synpunkter har generalpoststyrelsen uppdragit åt förenämnda professor Lallerstedt att upprätta ritningar för till- och ombyggnad av riksbankshuset i Karlskrona i syfte att bereda postkontoret därstädes ökade utrymmen, vilka ritningar jämte en av intendenten i byggnadsstyrelsen K. W. Bildmark uppgjord kostnadsberäkning härjämte överlämnas. Kostnadsberäkningen slutar å en summa av 146,000 kronor, varjämte tillkommer för reparation av bjälk- och golvlag i bottenvåningen, på grund av förekommande röta, ett belopp av omkring 8,000 kronor, vilken sistnämnda reparation givetvis måste under alla förhållanden vidtagas.

Under återopande av det ovan anförda, får generalpoststyrelsen i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t ville utverka, att fullmäktige i riksbanken måtte vidtaga erforderliga åtgärder, på det att till- och ombyggnad av riksbankshuset i Karlskrona, i huvudsaklig överensstämmelse med de nu överlämnade ritningarna, måtte snarast möjligt komma till stånd."

Till ärendet hörande ritningar och kostnadsberäkning hava överlämnats till utskottet.

Såsom av utredningen i ärendet framgår, har frågan om beredande av mera tillfredsställande lokaler för postkontoret i Karlskrona sedan lång tid tillbaka varit aktuell. Redan år 1915 framställde riksdagens revisorer anmärkning mot lokalernas beskaffenhet. Med anledning härav uppdrog 1916 års riksdag åt fullmäktige i riksbanken att verkställa utredning beträffande möjligheterna att genom om- och tillbyggnad av riksbankens fastighet i Karlskrona bereda erforderliga utrymmen såväl för postkontoret som ock för telegrafverket, mot vars lokaler inom fastigheten erinringar jämväl framställts. Det förslag, som i anledning härav utarbetades, blev emellertid icke genomfört. Medan sedermera, jämlikt beslut av 1918 års lagtima riksdag, telegrafverkets lokaler betydligt utvidgats genom vissa om- och tillbyggnadsarbeten å riksbanksfastigheten, har för postverkets vidkommande någon förändring av lokalförhållandena ännu icke ägt rum. I sina förslag till utgifter för kapitalökning beträffande postverket för såväl år 1919 som år 1920 har generalpoststyrelsen gjort framställning om beviljande av medel för inköp av tomt i och för nybyggnad för postverkets räkning, men dessa förslag hava, såsom av det föregående framgår, av Kungl. Maj:t ansetts icke böra läggas till grund för anslagsäskanden.

Generalpoststyrelsen har nu framhållit, att svårigheterna för posttrafikens nöjaktiga ordnande blivit allt större med varje år samt att styrelsen icke

Utskottet.

funne försvarligt att längre undanskjuta denna lokalfråga, enär postkontorets trångboddhet blivit så stor, att fara föreläge med hänsyn till ej blott posttrafikens behöriga ordnande utan även personalens hälsa. Styrelsen har därför låtit upprätta ritningar för ifrågasatt om- och tillbyggnad av fastigheten i syfte att bereda postkontoret ökade utrymmen. Kostnaderna för detta förslag skulle enligt verkställd beräkning belöpa sig till 146,000 kronor, vartill komme 8,000 kronor för reparation av bjälk- och golvlag i byggnadens bottenvåning på grund av förekommande röta.

Utskottet, som genom delegerade avlagt besök vid ifrågavarande fastighet, har funnit sig övertygat, att behovet av utvidgade och förbättrade lokaler för postkontoret är av synnerligen trängande art. Det förslag till om- och tillbyggnad, som förordats av generalpoststyrelsen och biträtts av såväl Kungl. Maj:t som fullmäktige i riksbanken, har visserligen icke synts utskottet i alla hänseenden tillfredsställande. De beräknade kostnaderna för förslagets genomförande hava ock synts jämförelsevis höga. Utskottet har emellertid vid övervägande av möjligheterna att genom förändrad disposition av byggnadens utrymmen erhålla en mera tillfredsställande lösning kommit till den uppfattningen, att någon utväg härför icke torde stå att finna. På grund härav och då en nybyggnad för postverkets räkning med hänsyn till lokalfrågans brådskande natur och till de kostnader, som en sådan skulle medföra för statsverket, icke synes kunna för närvarande ifrågasättas, har utskottet ansett sig böra biträda det av generalpoststyrelsen framlagda och av fullmäktige förordade förslaget.

Med återopande av vad här anförts och under hänvisning i övrigt till vad generalpoststyrelsen i ämnet yttrat får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till förevarande framställning, må bemyndiga fullmäktige i riksbanken att för beredande av ökat utrymme åt postkontoret i Karlskrona låta i huvudsaklig överensstämmelse med ett av professorn E. Lallerstedt uppgjort förslag genomföra om- och tillbyggnad av riksbankens byggnad därstädes samt verkställa reparation av vissa utav röta angripna bjälk- och golvlag i bottenvåningen av samma byggnad, allt för en kostnad av högst 154,000 kronor.

Stockholm den 9 maj 1924.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson*, *K. J. A.*, *Öhngren*, *Björnsson*, *Vindahl*, *Dalberg*, *Berge*, *Lindgren* och *Bodin*;

av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Gustafsson* i Örebro, *Bäcklund*, *Winkler*, *Kloo*, *Höglund*, *Gardell* och *Jönsson* i Fridhill.